

Nr 254.

Av herr **Bengtsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till länsstyrelserna för budgetåret 1937/1938.

Enligt direktiven för 1935 års länsstyrelseutredning skulle densamma jämväl taga i övervägande frågan om länsstyrelsetjänstemännens lönegradsplaceringar. Utredningen framlade också i sitt betänkande åtskilliga förslag i berörda avseende. Beträffande landskanslist- och landskontoristbefattningarna, vilka för närvarande äro placerade i lönegrad B 15, framlade emellertid länsstyrelseutredningen icke något förslag till ändring.

Utredningen ansåg emellertid, att ökningen i länsstyrelsernas arbetsböroda otvivelaktigt medfört, att betydligt större krav måste uppställas på ifrågasvarande befattningshavares förmåga att utföra arbete av mera kvalificerad art, än vad tidigare varit fallet, och att det av dessa tjänsters innehavare kräves ett stort mått av rutin och erfarenhet på de arbetsområden, inom vilka de hava att verka. Dessa omständigheter föranleda också utredningen att uttala, att »det kan på grund härav icke utan skäl göras gällande, att ifrågasvarande befattningar under årens lopp tillförts nya eller vidgade arbetsuppgifter, som kunna motivera en högre löneställning». Icke förty stannade länsstyrelseutredningen för den uppfattningen, att spörsmålet om förbättrad löneställning för landskanslist- och landskontorister bör anstå, tills utredningsresultat föreligga i de under utredning varande frågorna om uppbördsväsendet samt *ifrågasatt* reformering av landsfiskalsinstitutionen. Utredningen ansåg nämligen, att frågan, huruvida landskanslist- och landskontoristtjänsterna äro att betrakta som sluttjänster eller icke, först då kunde fullt överblickas.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 178 till årets riksdag ansluter sig även departementschefen till samma uppfattning och föreslår sålunda icke nu någon förändrad lönegradsplacering för landskanslisterna och landskontoristerna.

Därest Kungl. Maj:ts förslag i förevarande fråga vinner riksdagens bifall, komma sålunda av allt att döma dessa befattningshavare att fortfarande under ett avsevärt antal år framåt undanhållas en löneförbättring, som från praktiskt taget alla håll erkänts vara befogad. Det är även att märka, att dessa befattningshavare knappast kunna påräkna att — såsom vissa andra i propositionen nr 178 berörda — få sin lönegradsplacering prövad vid den allmänna lönerevision, som åvilar 1936 års lönekommitté, därest de utredningar, deras lönefråga av de sakkunniga och departementschefen fortfarande sammankopplats med, skola föreligga, innan omprövning av deras lönegradsplacering sker.

Såsom man finner å sid. 85 i Kungl. Maj:ts proposition nr 178 hava så gott som *samtliga* länsstyrelser — d. v. s. de myndigheter som äro närmast

till och även bäst torde vara i stånd att bedöma saken — energiskt vänt sig emot, att landskanslisterna och landskontoristerna skulle tillsvidare bibehållas i lönegrad B 15 och att storleken av en eventuell löneförbättring skulle avgöras först i samband med lösandet av spörsmålen om uppboordsväsendets och landsfiskalsinstitutionens nyorganisation. Länsstyrelserna äro eniga om att dessa skäl för uppskov icke äro bärande och de framhålla, att här ifrågavarande tjänster praktiskt taget äro att betrakta som sluttjänster. Åtskilliga länsstyrelser hava för övrigt anfört, att det med hänsyn till länsstyrelsernas egna arbetsuppgifter icke vore ändamålsenligt att förvandla dessa befattningar till passagetjänster för befattningar utanför länsstyrelserna.

Länsstyrelseutredningens uttalande, att rekryteringen av *landskanslistbefattningarna* stått i intimt samband med rekryteringen av landsfiskalskåren och att till landskanslister eller e. o. befattningshavare med motsvarande uppgifter i stor utsträckning befordrats landsfiskalsaspiranter med mer eller mindre fullständig utbildning för denna bana torde innebära en sanning med stor modifikation. För att en befattning överhuvud skall vara att hänföra till passagetjänst synes nämligen böra gälla, att densamma *normalt* skall vara övergångstjänst till högre befattning. Detta torde knappast kunna påstås beträffande de nuvarande landskanslisttjänsterna. Befordran av ordinarie eller icke-ordinarie landskanslist till landsfiskalstjänst har med åren blivit alltmer sällsynt och torde numera icke kunna anses vara regelmässig. I detta sammanhang får nämligen ej bortses från det förhållandet, att de egentliga aspiranterna å landsfiskalstjänst i regel icke äro att finna bland länsstyrelsernas tjänstemän utan inom den kår, som i huvudsak ägnat sig åt landsfiskalsbanan, nämligen extra och biträdande landsfiskaler. Med hänsyn till de *faktiska* förhållandena torde frågan, huruvida landskanslisttjänst normalt är att anse såsom sluttjänst, numera kunna besvaras jakande. Frågan om landsfiskalsinstitutionens omreglering synes länge nog fått utgöra motiv för en negativ inställning till lösningen av landskanslisternas lönefråga.

Vad *landskontoristerna* beträffar hava dessa redan nu så liten möjlighet att erhålla häradsskrivarettjänst, att landskontoristbefattningarna för de allra flesta äro sluttjänster. Konkurrensen med länsbokhållare m. fl. är nämligen så stor, att landskontoristerna kunna beräknas besätta endast ett fåtal häradsskrivarebefattningar och detta i så fall endast efter synnerligen lång tjänstetid, särskilt som landskontoristerna enligt utredningsförslaget i regel ej längre skulle erhålla länsbokhållareförordnande och därigenom komma att bli ännu mera tillbakasatta i möjligheten att förvärva tillräckliga meriter för sökande av högre tjänster.

För belysande av huru befordringsmöjligheterna för landskontorister till häradsskrivarettjänster under de senare åren varit kan därjämte framhållas, hurusom de av de numera på förordnande tillsatta häradsskrivarettjänsterna — inalles 73 av rikets samtliga 119 fögderier — ej mindre än 21 innehavas av jurister, utgångna från annan tjänsteställning än landskontorister (4 läns-

assessorer, 11 ordinarie och extra länsbokhållare, 1 länsnotarie, 4 landsfogdar och 1 kanslisekreterare).

För klagörande av att såväl landskanslist- som landskontoristtjänsterna redan nu i största omfattning äro att betrakta som sluttjänster kan ock framhållas den tidigare berörda omständigheten, att hos länsstyrelserna en strävan förefinnes att med hänsyn till arbetsökningen och arbetsansvaret få fram en personal, som stannar kvar vid länsstyrelserna.

Det måste sålunda anses tillfullo vitsordat, att ifrågavarande tjänster i allmänhet äro att betrakta såsom sluttjänster. Det har vidare från praktiskt taget alla, som haft att bedöma frågan — även från länsstyrelseutredningens och departementschefens sida — betonats, att dessa tjänstemäns nuvarande lönegradsplacering är för låg. Såsom framgår av proposition nr 178 tillstyrkte samtliga länsstyrelser redan 1924 en högre placering än B 15 för landskanslist- och landskontorister. Förslaget om uppdelning av befattningshavarna i fråga på två lönegrader (B 15 och B 17) har före 1925 framförts bl. a. av statskontoret och 1924 års landsstatslönesakkunniga, men biträdades icke av vederbörande departementschef vid uppgörandet av den kungl. propositionen i ärendet år 1925. Vederbörande tjänstemannaorganisation har nu framkommit med hemställan om placering i B 18. Länsstyrelserna hava i sina yttranden över 1935 års länsstyrelseutrednings betänkande framhållit, att frågan om löneförbättring åt landskanslist- och landskontorister bör lösas utan ytterligare uppskov. Flertalet länsstyrelser har föreslagit uppflyttning i B 17 eller ännu högre lönegrad.

Ett ytterligare undanskjutande av denna under årens lopp ofta tillstyrkta löneförbättring för ifrågavarande befattningshavare kan under sådana förhållanden icke anses förenligt med rättvisa och billighet och något liknande sätt att förfara vore säkerligen otänkbart på den allmänna arbetsmarknadens områden. Det måste därför anses rättvist och riktigt, att riksdagen redan nu beslutar löneförbättring åt dessa befattningshavare och att detta sker genom deras uppflyttning i lönegraden B 17. I analogi härmed och med hänvisning till vad allmänna civilförvaltningens lönenämnd härom yttrat föreslås även en uppflyttning med två lönegrader för icke-ordinarie landskanslist- och landskontorister i stadigvarande tjänst.

Skulle ett dylikt riksdagens beslut ändock icke komma till stånd nu, synes det vara ur rättvise- och billighetssynpunkt nödvändigt, att riksdagen icke blott uttalar såsom sin mening, att utredningen i denna lönefråga bedrivs med största möjliga skyndsamhet, utan även beslutar tillerkänna ifrågavarande befattningshavare en tillfällig löneförbättring att utgå i avbidan på lönefrågans slutliga lösning. Ett årligt belopp på 300 kronor jämte dyrtidstillägg därå enligt vanliga grunder synes härvidlag vara väl motiverat och kan med hänsyn till att det gäller ett relativt litet antal befattningshavare icke inge några statsfinansiella betänkligheter.

Såsom ett skäl för uppskov med den definitiva lönegradsplaceringen, utöver vad länsstyrelseutredningen anfört, har föredragande departementschefen framhållit, att han för sin del anser en differentiering av arbetsuppgif-

terna tänkbar, och ifrågasätter han ett utbyte i viss omfattning av landskanslisters och landskontoristers mot befattningshavare i lägre lönegrader.

Detta nya skäl är ägnat att förvåna med hänsyn till att riksdagen 1935 i det uttalande, som föranledde tillsättandet av länsstyrelseutredningen, framhöll angelägenheten av att en allmän omprövning av länsstyrelsernas organisation och *personaluppsättning anpassades efter de föreliggande arbetsuppgifterna*. Man får väl därför förutsätta, att denna differentieringsfråga redan varit föremål för prövning inom länsstyrelseutredningen och att denna på goda grunder funnit, att förhållandena inom länsstyrelserna i berörda hänseende icke kunna jämföras med de inom centralförvaltningen rådande. Varför vi här hava berört detta departementschefens nya skäl för uppskov med frågan om löneförbättring åt landskanslisters och landskontoristers, är icke minst därför, att överväganden i berörda hänseende bruka hava en högst vanlig benägenhet att draga långt ut på tiden och att ett ovisshetstillstånd därigenom tillskapas, som lätt torde medföra, att avvecklingen av det extraelände, som förefunnits i alldeles särskilt hög grad vid länsstyrelserna under en lång följd av år, ej heller genom det nu föreliggande organisationsförslaget kommer till stånd i önskad omfattning. Ett uttalande från riksdagens sida, att eventuella ytterligare undersökningar i denna sak icke böra få föranleda fortsatta *onormala* befodringsförhållanden för de extra och extra ordinarie landskanslisterna och landskontoristerna, synes därför vara erforderligt och välbetänt.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas i *första hand*:

A 1) att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 178 måtte besluta, att befattningarna landskanslist och landskontorist placeras i lönegrad B 17,

2) att riksdagen måtte uttala sig för att icke-ordinarie landskanslisters och landskontoristers i stadigvarande tjänst genomgående placeras två lönegrader högre än vad som föreslås i propositionen.

I *andra hand*, därest ovanstående hemställan icke skulle vinna riksdagens bifall, hemställas:

1) att riksdagen måtte besluta tillerkänna ordinarie landskanslisters och landskontoristers ävensom icke-ordinarie sådana med 5 års stadigvarande tjänstgöring en tillfällig löneförbättring av 300 kronor per år,

2) att riksdagen måtte uttala angelägenheten av att eventuell ytterligare utredning i lönespörsmålet i fråga företages så skyndsamt som möjligt och att den icke får föranleda en fortsatt förhandenvaro av de *onormala* löne- och befodringsförhållanden, som för närvarande förefinnas vid länsstyrelserna.

B. Hemställas, att avlöningsstaten för länsstyrelserna höjes med det belopp, som erfordras vid bifall till något av ovan framställda förslag.

Stockholm den 3 april 1937.

Carl Bengtsson.

P. Sandström.

Nils Holmström.

Nils Gabrielsson.

Axel Mannerskantz.

John Björck.

Israel Lagerfelt.

Em. Bjurström.

Elof B. Andersson.

Gust. Björkman.

Gösta Rahmn.

Joh. Larsson.

G. A. Björkman.
